

Aanpassingen in wet noodzakelijk

In z'n algemeenheid is hij tevreden over de WMS, zegt Frans Brekelmans, bestuursadviseur bij de Algemene Onderwijsbond (AOB) en voorzitter van de kenniskring medezeggenschap van de NVOR (Nederlandse Vereniging voor Onderwijsrecht).

Daar tekent hij wel direct het volgende bij aan: 'Een wet moet worden ingevuld door mensen. De cultuur van een school, hoe ga je met het personeel, de ouders en de leerlingen om, geeft direct aan hoe hoog of – helaas – hoe laag de medezeggenschap bij het management op de agenda staat.'

Zo is in het convenant Leerkracht nu de zogenaamde functiemix opgenomen. Maar dat begrip komt natuurlijk niet voor in de WMS. 'Er zijn directies die zeggen: het begrip functiemix staat niet in de WMS, dus de personeelsgeleding heeft geen zeggenschap over dit onderwerp.'. Terwijl het onderwerp natuurlijk rechtstreeks de positie van het personeel raakt. Bij zo'n angstige directie moet je als (p)mr natuurlijk voortdurend álles bevechten. Brekelmans: 'Ik vind dat de werkgever in een zeer vroeg stadium de medezeggenschapsraad of de betreffende geleding 'mee moet nemen', moet informeren en betrekken bij het beleid.' De keerzijde kent hij trouwens ook: mr-leden die uitsluitend gefixeerd zijn op de vraag welke bevoegdheden ze hebben. 'Bevoegdheden zijn belangrijk, maar meenemen, meedenken en vooral luisteren naar elkaar zijn in het medezeggenschapsproces ook belangrijk, zo niet belangrijker.'

Na de invoering van de WMS hebben er ontwikkelingen in het onderwijsbeleid plaatsgevonden die gevolgen hebben voor de WMS. Zoals het wetsvoorstel goed besturen, dat in januari 2009 bij het parlement is ingediend. Het voorstel geeft de medezeggenschapsraad adviesrecht over de vaststelling van de competentieprofielen van de Raad van Toezicht. Dat gaat hem niet ver genoeg, zegt Brekelmans. 'Waarom geen instemmingsrecht? En waarom krijgt de medezeggenschapsraad niet de bevoegdheid om één lid van de Raad aan te wijzen?' Een andere belangrijke ontwikkeling is de zeggenschap van de leraar. Die krijgt –de zogenaamde 'professionele ruimte'- intern meer zeggenschap over het onderwijskundig- en kwaliteitsbeleid, en de uitvoering daarvan. Die professionele ruimte mag natuurlijk niet worden ingeperkt door de WMS, een punt om nader te bestuderen. Een derde punt zijn de samenwerkingsverbanden. 'Door passend onderwijs bijvoorbeeld, ontstaan er regionale netwerken. Daar hoort medezeggenschap op het niveau van dat netwerk bij. Wordt er op het bovenbestuurlijke niveau besluiten genomen dan moet de wetgever de bovenbestuurlijke zeggenschap regelen. Het is nu te vrijblijvend.' Tenslotte wijst hij erop dat de school steeds vaker met externe 'instanties' te maken heeft en gaat krijgen.

Hij noemt de tussenschoolse opvang, de kinderopvang en de brede school. Dat betekent dat onderwijspersoneel met ander personeel, en onderwijsactiviteiten met andere activiteiten in één samenhangend geheel worden ondergebracht. Betekent het dat de WMS moet worden aangepast of moet de WMS worden ingeruild voor andere vormen? Hij heeft nog meer wensen: 'Voor het personeel is er een cao in het onderwijs. Ik denk dat het van belang is dat in de WMS wordt bepaald dat net als in de WOR de personeelsgeleding van de MR tot taak krijgt toe te zien dat de CAO wordt nageleefd.' Verder moet er worden nagedacht over het invoeren van een verplichte leerlingen- en ouderraad op scholen, vindt hij. 'Een kweekvijver voor de mr'. 'In zo'n leerlingen- of ouderraad praten mensen makkelijker met elkaar. Dat maakt een overstap naar de mr waarschijnlijk makkelijker. En het zorgt er misschien voor dat de kennisachterstand die er vaak bij de leerlingen en oudergeleding, is voor een deel verdwijnt. Nu merk ik vaak dat de ouders en leerlingen op een aantal scholen er voor spek en bonen bij zitten.' Op zijn eigen middelbare school in Roermond functioneerde zo'n leerlingenraad. Meer dan 40 jaar geleden is het, maar hij denkt er met zichtbaar plezier aan terug. 'Dat is een hele goede leer-schul geweest. Je leert argumenteren en democratisch denken. Ik geloof erin. Dat klinkt misschien idealistisch maar ik ben ervan overtuigd dat het werkt.'

COLOFON

"WMS in opbouw" is een uitgave van het projectbureau WMS. Het projectbureau is een initiatief van alle onderwijsorganisaties in het primair en voortgezet onderwijs: AOb, AVS, Besturenraad, Bond KBO en KBVO, CMHF, CNV Onderwijs, ISBO, LAKS, LOBO, LVGS, NKO, OUDERS & COO, VBS, VGS, VO-raad, VOO en VOS/ABB. De nieuwsbrief is gericht op iedereen die zich met medezeggenschap bezig houdt.

Adres
Projectbureau WMS
Postbus 2127
3500 GC Utrecht
www.infowms.nl

Redactie
Anka van Voorthuizen, info@infowms.nl

Foto's
Joost Grol, Dieren

Cartoons
Frits Verschuren

Extra exemplaren
Lilian Schouten, lilian@infowms.nl

Ontwerp en opmaak
Drupsteen + Straathof, Den Haag

Drukwerk
Drukkerij A-twee, Waddinxveen

WMS in opbouw

De ondersteuning van de WMS in 2009

Door de WMS is een unieke situatie ontstaan in het onderwijsveld. Alle onderwijsorganisaties hebben in 2006 gezamenlijk besloten de voorlichting over deze wet eensluidend en eenduidig te verzorgen om te voorkomen dat er te veel interpretatie verschillen zouden ontstaan en door eigen inkleuring van de verschillende organisaties verwarring te brengen in het onderwijsveld.

De organisaties hebben daartoe de projectorganisatie WMS in het leven geroepen en met behulp van een ruime subsidie van OCW heeft de voorlichting plaats gevonden. Dat was geen eenvoudig proces. De gezamenlijkheid heeft soms onder druk gestaan door het opdruken van eigen interpretaties waarin soms een eigen belang verscholen zat. Er is een voortdurende spanning tussen onderwijsvakorganisaties, besturenorganisaties en ouderorganisaties. Een gezaghebbend orgaan zal daarin regelmatig duidelijkheid moeten brengen. Dat heeft de projectgroep gedaan en deze expertise zal in 2009 beschikbaar blijven.

De WMS heeft als eerste wet in het onderwijs de geschillenregeling eenduidig geregeld. Er is een commissie waarvoor het onderwijsveld gezamenlijk verantwoordelijk voor is. Alle partijen, werkgevers, werknemers en consumenten zijn daarin vertegenwoordigd. Een commissie bevordert de consistentie en voorkomt dat partijen onderling moeten strijden over de inhoud en toepassing van de wet. De onderwijspartijen zijn, middels de "Bestuurs Advies Raad" verbonden aan de Landelijke Commissie voor Geschillen WMS.

Een aantal activiteiten wordt in 2009 voortgezet.

De website.

De website is een unieke verzameling gegevens van alles wat met de WMS te maken heeft. Deze website blijft actueel. De site is ook het platform voor alle organisaties om hun WMS ondersteuning aan te bieden. De site wordt zeer dikwijls geraadpleegd, in januari 2009 ruim 4000 maal.

Resultaten binnenkort bekend

Tweede grote onderzoek naar WMS

Medezeggenschapsraden zonder ouders en leerlingen, ontbrekende statuten en reglementen: er was nog flink wat werk te doen, bleek ruim een jaar geleden uit het eerste onderzoek naar de invoering van de nieuwe WMS. Nu is het Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen bezig met de afronding van een tweede onderzoek. Tussen september 2008 en februari 2009 werden duizenden enquêtes ingevuld, die nu worden verwerkt. Het ITS bestudeerde schoolgidsen, jaarverslagen, notulen, en praatte met tientallen mr-leden en bestuurders over hun ervaringen met de medezeggenschap. De onderzoeksgroep deed bovendien op 12 scholen in primair en voortgezet onderwijs nader onderzoek. De onderzoeksresultaten worden op dit moment verwerkt. Senior-onderzoeker Frederik Smit van het ITS kan nog niet echt uitsluitend geven over de resultaten, zegt hij. Maar uit wat hij totnogtoe heeft gezien verduidelijken de nieuwe bevindingen de

conclusies uit het vorige rapport, dat de titel 'van een kabbelend beekje tot bruisende waterval?' meekreeg. Medezeggenschap staat nu echt op de agenda, merkte hij tijdens de vele interviews en bezoeken aan scholen. Smit: 'Er wordt vaker over gesproken. Zeuren en smeken om stukken tijdig te krijgen lijkt grotendeels verleden tijd.' Wel bestaan er nog steeds grote verschillen op het gebied van scholing, beloning en ouder- en leerlingparticipatie, ontdekten de onderzoekers. En, enigszins teleurstellend: 'Het lijkt erop dat veel raden nu gebruik maken van standaardreglementen en statuten. Ik had daarbij op meer visie gehoopt.' Zodra de uitkomsten van het onderzoek beschikbaar zijn, zullen we u daarvan op de hoogte brengen via de site www.infowms.nl en in een volgende krant komen we uiteraard uitgebreid terug op de bevindingen van het ITS.

De projectgroep WMS heeft twee informatieve en veel geraadpleegde boekjes uitgebracht. Deze kunnen nog steeds worden besteld. Het "Zakboek medezeggenschap" is voor iedereen die zich bezig houdt met de medezeggenschap. Dat zijn zowel de mr-leden als schoolbesturen en schooldirecties. In het zakboek is ook de Wet medezeggenschap op scholen integraal opgenomen, daardoor wordt het ook veel gebruikt door juristen. De andere uitgave "Medezeggenschap van klasse" is een verzameling korte teksten die ieder een onderwerp van de medezeggenschap verder uitdiepen. U kunt deze boekjes bestellen door middel van een speciaal bestelformulier. U kunt dat vinden op onze website www.infowms.nl.

Wat kunt u verwachten?

De volgende zaken gaan de komende maanden spelen. Allereerst de tweede evaluatie van het ITS met aanbevelingen en eventueel voorstellen tot aanpassingen in de wet. Vervolgens is er eind februari een Kamerbehandeling m.b.t. de medezeggenschap. Ook de brief aan de Tweede Kamer "Menselijke maat" heeft gevolgen voor de medezeggenschap. Op onze site heeft u een goed informatie kanaal en zicht op de ontwikkelingen.

Mailservice.

Er komen regelmatig vragen binnen in de postbus info@infowms.nl. Vragen van algemene aard worden rechtstreeks beantwoord, voor de overige vragen is "info" het doorgeefluik naar de onderwijsorganisaties.

Het congres.

Het WMS-congres in het najaar van 2009 staat eveneens op de planning. De vorige congressen scoorden hoog in de waardering van de bezoekers en velen hoopten dat dit gecontinueerd kan worden. Binnenkort publiceren we nadere gegevens op onze website.

De MR-prijs 2009.

Ook deze prijs wordt wederom uitgekeerd aan Medezeggenschapsraden die op actieve en originele wijze hun medezeggenschap vorm hebben gegeven.

De Capita Selecta

Praktijkdeskundigen schrijven op verzoek over kwesties die met de WMS te maken hebben. De redactie wordt gevormd door de "oude" projectgroep. Door deze

artikelen regelmatig te verspreiden d.m.v. een Nieuwsbrief blijft de WMS actueel. Het zijn geen juridische artikelen, maar het gaat over de gewone dagelijkse zaken die er rond de medezeggenschap spelen.

De digitale Nieuwsbrief zal eens in de twee maanden verschijnen.

Zakboek Medezeggenschap.

Deze uitgave is een groot succes. Meer dan 50.000 exemplaren zijn er reeds in omloop. Dit zakboek wordt uitgegeven door INFOWMS. De projectgroep heeft besloten dit Zakboek actueel te houden en te herzien en herdrukken als de huidige oplage op is.

Van verschil tot geschil.

De Wet medezeggenschap op scholen heeft de geschillenregeling ingrijpend veranderd. Bij de oude wet op de medezeggenschap onderwijs kon iedere groep van tenminste 20 scholen een eigen geschillencommissie in stellen. Door bundeling vanuit de besturenorganisaties ontstonden er vele commissies, die soms regionaal en soms landelijk werkten. Die commissies hadden soms heel eigen uitspraken, die elkaar in een enkel geval zelfs tegenspraken. Door de WMS is dat niet meer mogelijk. De wet stelt dat er één landelijke commissie is voor geschillen met betrekking tot de WMS. Alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs zijn daarbij aangesloten. De Landelijke Commissie voor Geschillen WMS (LCG WMS) bestaat nu een jaar en heeft ruim 25 geschillen voorgelegd gekregen. De uitspraken zijn terug te vinden op de website www.infowms.nl. Het onderwijs verzorgt zijn eigen rechtspraak is een belangrijke doelstelling van de WMS. Net als in andere branche organisaties moeten ook in het onderwijs de "partijen" gezamenlijk zorg dragen voor een goede regeling bij geschillen. In het onderwijs zijn dat de schoolbesturen (de werkgevers), het onderwijspersoneel (de werknemers) en de ouders en leerlingen (de consumenten). Anders dan in het bedrijfsleven heeft ook de overheid een rol. Onderwijs is een algemeen belang, daarom benoemt de Minister op voordracht van de "partijen" de leden van de commissie. De voorzitter van de commissie is onafhankelijk, dus niet gebonden aan een van de partijen.

Waar mensen samen werken is dikwijls verschil van inzicht, soms wordt dat een geschil. In die gevallen moet het mogelijk zijn om een oordeel te vragen aan een onafhankelijke commissie. Daar moet iedere "partij" naar toe kunnen gaan. Dat is in het afgelopen jaar heel duidelijk gebleken. Niet alleen schoolbesturen of

medezeggenschapsraden zijn naar de commissie gegaan, maar ook de leerlingen; ouders, leerlingen en personeel hebben hun geschil voorgelegd aan de commissie. De commissie is hierdoor laagdrempelig. Er hoeft niet altijd een geschil te zijn om

werkende professionele organisatie vorm te geven. Een eerste belangrijke aanzet is gegeven door de oprichting van de Stichting Onderwijsgeschillen (zie www.onderwijsgeschillen.nl). Deze organisatie ondersteunt zowel de LCG WMS als tal van andere commissies voor het

WEET JIJ WAT JE MET DIE GROTE MOND VAN JOU MOET DOEN? IN DE MR GAAN ZITTEN!

naar de commissie te gaan. Ook als je de wet onduidelijk vindt en niet goed kan interpreteren kan de commissie een uitspraak doen. Met het ontstaan van een landelijke organisatie voor LCG WMS zijn een aantal onderwijsorganisaties gaan nadenken of het niet mogelijk zou zijn om meer vormen van geschillenregelingen bij elkaar onder te brengen. Er zijn in het onderwijs erg veel, te veel commissies, klachtencommissies, functiewaardering, commissies van beroep, enz. enz. Een warwinkel van regelingen waarin de gebruiker moeilijk een weg kan vinden. Vanuit de gedachte dat het onderwijs zijn eigen rechtspraak regelt, moet het mogelijk zijn om dit in één landelijk

gehele onderwijs, van universiteit tot basisschool. Een eerste stap naar onafhankelijke rechtspraak waarvoor alle onderwijspartijen gezamenlijk verantwoordelijk zijn.

De Landelijke Commissie voor Geschillen WMS is te bereiken bij "Onderwijsgeschillen", postbus 85191 3508 AD Utrecht Tel: 030-2809590 Fax: 030-2809591

Rob de Koning, projectleider WMS.

Voorzitter geschillencommissie Irene Asscher:

Een duw in de goede richting geven

Ze is inmiddels een jaar voorzitter van de commissie geschillen WMS. Die functie brengt meer werk met zich mee dan ze vantevoren had ingeschat, zegt Irene Asscher. Tijdens onze ontmoeting zeult ze in een fraaie rugzak ook weer minstens 10 centimeter aan stukken mee: allemaal gelezen en op cruciale plekken voorzien van gele post-it memo's.

Hoe kijkt ze terug op dit eerste jaar? Soms ziet ze partijen binnenkomen en slaat de schrik haar om het hart: 'Dan denk ik: die zijn het hier niet over eens, maar die worden het nergens over eens. Een stel kwade koppen. Als dit is opgelost zit het volgende al in de pijpleiding, dat weet je.' Asscher: 'Dan gaat het van:

ze luisteren nooit naar ons, ons wordt nooit wat gevraagd, ze doen altijd zus of zo. Dan is zo'n geschil het topje van de ijsberg. Dan zijn er gewoon slechte verhoudingen. Dan kun je hopen dat je als commissie door je vragen en opmerkingen een duwtje in de goede richting geeft.' Soms leven er verkeerde verwachtingen over de rol die de geschillencommissie kan spelen, merkte ze het afgelopen jaar tijdens diverse zaken. 'Mensen die bij ons komen willen vaak graag inhoudelijk commentaar. Vragen bijvoorbeeld: dat kan toch niet, dat dit vak naar het derde leerjaar gaat? Maar wij zeggen natuurlijk niet of dat oké is of helemaal niet. Daar gaan we niet over. Het gaat er bij ons om of er in de wet staat dat je als mr inspraak moet hebben over dat soort dingen.' Irene Asscher: 'Medezeggenschap moet je inhoudelijk goed regelen op een school. Je moet elkaars rol respecteren in het proces. Het gaat er toch om: geef elkaar de kans, geef elkaar inspraak op een nette manier, ook als het niet in de wet staat. Je moet het samen doen.' Ze geeft een voorbeeld van een school die werd opgeheven, en de leerlingen zouden instromen in een andere school.

De mr van de andere school maakte vervolgens één geschil aanhangig. 'Het draait erom dat ze het willen houden zoals het is, met kleine groepen. Ze willen die 'rare nieuwkomers' er gewoon niet erbij. De vraag is dan: is dat een wijziging die in alle redelijkheid voor advies voorgelegd had moeten worden?' Zelfs als dat niet zo is zou je het toch moeten willen als schoolleiding, vindt de voorzitter van de geschillencommissie. 'Je moet het samen doen op zo'n school. Zo'n mr wil mee kunnen praten, op z'n minst de bezwaren kenbaar kunnen maken.' Irene Asscher: 'Als ze dan bij ons komen laat ik ze even lekker pruttelen. Ik zeg niet meteen: daar ga ik niet over. Maar het gaat natuurlijk wel om de vraag: had het voorgelegd moeten worden. Valt het onder de formulering zoals die in de wet staat. We moeten nogal letterknechterig zijn. De wet heeft alles strikt geregeld, het gaat om het volgen van de regel. Op dat gebied is er natuurlijk behoefte aan een zekere striktheid en voorspelbaarheid. Omdat een school verder moet kunnen, omdat andere scholen ook verder moeten kunnen. Je kunt geen zigzagkoers volgen.'

Teleurstellingen? 'De wet zegt dat we een bemiddelingsvoorstel kunnen doen. Dat vond ik een aantrekkelijk idee. Maar eigenlijk, als ze eenmaal bij ons staan, dan is er geen bemiddelen meer aan. Dat onderdeel is totnogtoe niet gelukt. Ik heb het geprobeerd en dan zet je ze op de gang en dan komen ze er gewoon niet uit. Niet zonder mediator, iemand die er actief tussen gaat zitten. Ik vind dat jammer.' Irene Asscher: 'Soms hoor ik ze aan en dan denk ik: jullie hadden er best samen uit kunnen komen, je wilt het gewoon van een ander horen. Nouja, iedereen mag z'n 'day in court' hebben. En het doel blijft natuurlijk: dat ze weer met elkaar door één deur kunnen.' Waar kijkt ze met plezier op terug? 'Een leerling die een zaak aanhangig maakte. Die was zo ontzettend goed. Leerlingen zijn sowieso leuk: het argument 'maar zo is het altijd geweest', hoor je nooit van ze. Deze was fantastisch, wat een expertise. Hoe hij dat deed: dan denk je alleen maar: wat goed dat leerlingen een plek hebben gekregen in de medezeggenschap. Dat geeft toch hoop voor de toekomst. Zo'n jongen, die kan zo de Tweede Kamer in.'

Ik in de mr!

Binnenkort verschijnt 'Ik in de mr?!', een brochure voor iedereen die overweegt zitting te nemen in de medezeggenschapsraad. Personeel, ouders en leerlingen krijgen aan de hand van zeven veel gestelde vragen een eerste indruk van het mr-werk. Wie al in de mr zit, kan deze brochure gebruiken om kandidaten voor vrijkomende zetels een steuntje in de rug te geven.

Van 'Ik in de mr?!' komen aparte varianten uit voor personeel en ouders in het voortgezet en primair onderwijs, alsmede een versie voor leerlingen in het vo. De informatie is gebaseerd op ervaringen uit de praktijk, de wettelijke voorschriften en de uitspraken van de geschillencommissie. Iedere medezeggenschapsraad krijgt zo snel mogelijk voldoende exemplaren toegestuurd.

Facts & Figures

De website is voor velen van u een belangrijke informatiebron. In 2008 kreeg de site gemiddeld tussen de 3500 en 6000 bezoekers per maand. Vooral maandag en dinsdag is het druk op de site. Op zaterdag heeft u andere dingen aan uw hoofd, dan zakt het bezoekerscijfer in, maar op een gemiddelde zondag surfen er weer heel wat mensen naar www.infowms.nl, blijkt uit de cijfers.

